

K-98

Cleaning to the industry standard of clean

This teshuva is reprinted from
The Daf HaKashrus Volume 6 Issue #5

שאלה: במפעל שמכינים מאכלים כשרים באותם הכלים שמכינים מאכלות אסורות והכל נעשה בצונן, אשר ממילא אין שמה בעיית בליעת כלים, אך אין הפועלים מדקדקים כל כך לשטוף את הכלים בין איסור להיתר, וגשאר שמה קצת משהו של איסור בעין מבפנים בכלים, והדרך הוא להשתמש בו היתר בשפע כל כך, שבודאי יהי' שמה שיעור ביטול, האם יש בזה אין מבטלין איסור לכתחילה. [ובמפעל של נכרים שתחת השגחתנו, אף דפשיטא דאין בזה משום אין מבטלין, מכל מקום אולי יש בזה משום "מכוער הדבר", כידוע מהספר אגרות משה].

תשובה: דבר זה מקורו במסכת תרומות פרק י"א משנה ו'-ח', דכלי שהי' בו שמן של תרומה והוציאו ממנו את כל התרומה, אין מחייבין אותו להיות יושב ומטפח, וכן אוצר שהיו מונחים בו חטים של תרומה, אין מחייבים אותו להיות יושב ומלקט אחת אחת, אלא כל שכיבד את האוצר כדרך המכבדים סגי, וכן בשמן, אם לאחר שעירה את כל השמן שבתוכו, נטפו ממנו ג' טיפין בהכי סגי, ושוב אין בזה משום אין מבטלין איסור לכתחילה. ועיי"ש במלאכת שלמה (למשנה ח') שהביא בשם הספר יראים, דהיתר זה שייך דוקא בתרומה, שקדושתה אינה תלויה אלא בדעת התורם, ומעולם לא היתה דעתו אחיטים אלו. אכן לדינא לא קיי"ל הכי, דמבואר בשו"ע יו"ד סוף סי' קל"ח דהיתר זה שייך אפילו בסתם יינם.

אכן עיי"ש בתפארת ישראל לתרומות (אות מ"א) שהביא מהירושלמי, דקולא זו שייכא דוקא באיסור דרבנן, ותנא דמתני' ס"ל דתרומה בזמן הזה היא אך דרבנן וכן סתם יינם הוי אך דרבנן. אלא שהגאון ר' ישראל בעלסקי שליט"א העיר על כך דהמעין בירושלמי לא ימצא מימרא כזה כלל, ויש שם ענין אחר (הגעלת קדירה של חרס ג' פעמים) שעליו אמרו שם תרומה בזמן הזה דרבנן [מעליהן קבלו וכו' ע"ש], והוסיף רב בעלסקי שליט"א דמסתמא ידע הגאון הגדול בעל תפארת ישראל ז"ל רוב הירושלמי בעל פה ולא עיין בשעת מעשה, ולדעתו אין להתחשב כלל בכעין זה, וכן עמא דבר.

אכן נראה פשוט דקולא זו לא שייכא אלא באופן שכיבדו על כל פנים כדרך המכבדים, שאז אין מטריחין אותו לעשות יותר. וכן בעירה מכד לכד ונטף ג' טיפין דעיין משנה דב"ב (פז.) שחייב להטיף לו ג' טיפין, דבזמן התנאים זה הי' נחשב כמכבד כדרך המכבדים.

צבי שכתר

עש"ק פ' חיי שרה, תשנ"ח